

Profesjonsetiske retningslinjer for veterinærer

Design og trykk: www.kurstiv.no

Den norske veterinærforening
Telefon: 22 99 46 00 • www.vetnett.no

Forord

Veterinæryrket hører til de klassiske profesjoner på samme måte som for eksempel leger, tannleger, prester og advokater. Disse var kjennetegnet av en langvarig, formell utdanning som ga en eksklusiv rett til en bestemt yrkesutøvelse. De tidlige etiske reglene var gjerne fokusert på å hegne om profesjonenes status i samfunnet, og et viktig virkemiddel var å holde intern justis og stå samlet utad. I dag brukes begrepet profesjon av flere utdanningsgrupper, herunder sykepleiere og lærere. De nye profesjonene bidratt mye til å utvikle profesjonsetikken. Moderne yrkesetiske regler kjennetegnes i større grad av plikter overfor klienter og et klart samfunnsperspektiv og i mindre grad av hensynet til intern kollegialitet.

Under arbeidet med revisjon av DNVs yrkesetiske regler har Yrkesetisk råd (YER) gjennomgått tilsvarende regler for veterinærer i flere Europeiske land samt USA. Vi har også forholdt oss til FVEs (Federation of Veterinarians of Europe) Code of Conduct slik disse foreligger høsten 2009. Vi har dessuten sett på yrkesetiske kodekser for leger, tannleger og sykepleiere i Norge. Boka "Profesjonsetikk" redigert av Svein Aage Christoffersen (red.), Universitetsforlaget 2005, har også gitt inspirasjon.

YER ønsker at betegnelsen profesjonsetiske retningslinjer blir brukt i stedet for yrkesetiske regler. Retningslinjene skal bidra til at omverdenen kan se på veterinæren som en person med faglig dyktighet, stor integritet og en anstendig framferd. Vi har valgt å formulere retningslinjene i presens, der de beskriver hvordan en veterinær opptrer og handler.

Oslo, november 2010

Den norske veterinærforening

De profesjonsetiske retningslinjene ble vedtatt på Den norske veterinærforenings Representantskapsmøte 25. – 26. november 2010.

Innledning

Den norske veterinærforenings profesjonsetiske retningslinjer beskriver ansvaret som påligger veterinærer ovenfor pasienter, klienter, kollegaer, medarbeidere, arbeidsstedet, veterinærprofesjonen, samfunnet og lovverket. De profesjonsetiske retningslinjene er et sett med grunnleggende prinsipper for "skikk og bruk" innen veterinærprofesjonen. Retningslinjene bør kunne komme til anvendelse innen alle deler av veterinær virksomhet og ikke begrense seg til forhold som gjelder arbeid i klinisk praksis.

Retningslinjene omhandler hvilke grunnleggende verdier som bør vernes, og konkretiserer hva som ansees å være god praksis innen en rekke områder. Dette er likevel ikke en altomfattende liste. Det vil kunne finnes mange forhold og etiske dilemmaer der disse retningslinjene ikke gir noen konkrete holdepunkter. Retningslinjene bør i slike tilfelle heller betraktes som en ledetråd for en etisk refleksjon og bør stimulere veterinærer til å tenke gjennom handlingsalternativer i lys av regelverket.

De profesjonsetiske retningslinjene skal verken definere hva som er faglig forsvarlig veterinær virksomhet eller gjengi alle lovbestemmelser som regulerer yrkesutøvelsen. Retningslinjene skal være en hjelp for korrekte handlinger i den moralske gråsonen der egeninteresser kan komme i konflikt med interessene til andre impliserte parter, eller der oppfyllelsen av ett etisk prinsipp samtidig medfører et brudd på et annet etisk prinsipp.

Veterinærens ansvar

For medlemmer av Den norske veterinærforening innebærer veterinærtittelen og medlemskapet forpliktelser og ansvar i tråd med det som er nedfelt i de seks grunnprinsippene. Disse omhandler forholdet til samfunnet, profesjonen, kollegaene, arbeidsplassen, klientene og dyrene.

De profesjonsetiske retningslinjene er ment å være overordnede og de utfylles av DNVs standpunkt-papirer.

1. VETERINÆREN OG SAMFUNNET

Veterinæren bidrar aktivt til at veterinærfaglige og etiske normer legges til grunn for egne og andres beslutninger som gjelder dyrehelse, dyrevelferd, mattrygghet, folkehelse og miljø

- 1.1 Veterinæren arbeider for god dyrehelse og god dyrevelferd og ivaretar mattrygghet og folkehelse på alle nivåer, ut fra den enkeltes arbeid og posisjon.
- 1.2 Veterinæren har et særlig ansvar for å formidle opplysninger om dyrs velferd, ikke minst der hensynet til dyr kommer i konflikt med økonomiske eller andre menneskelige interesser.
- 1.3 Ut fra egen rolle og posisjon arbeider veterinæren for en sunn dyrepopulasjon og en god folkehelse ved aktivt å bidra til å forebygge og bekjempe smittsomme dyresjukdommer og zoonoser.
- 1.4 Veterinæren engasjerer seg i den offentlige debatt omkring veterinærmedisinske spørsmål og gir saklig informasjon forenlig med vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Opplysninger skal gi et riktig bilde og ikke virke villedende overfor publikum.
- 1.5 Veterinæren tilegner seg kunnskap om miljøspørsmål, og er seg bevisst den påvirkning han eller hun har på miljøet og samfunnet. Veterinærene begrenser forurensing av miljøet gjennom riktig bruk av desinfeksjonsmidler, legemidler og andre kjemikalier og oppmuntrer sine kunder til å gjøre det samme.

2. VETERINÆREN OG PROFESJONEN

Veterinæren fremmer gjennom sitt arbeid og virke profesjonens anseelse og posisjon i samfunnet. En veterinær utøver sitt yrke samvittighetsfullt og med god sakkunnskap.

- 2.1 Veterinæren sikrer profesjonens integritet ved å ta et personlig ansvar for at eget arbeid er faglig, etisk og juridisk forsvarlig. Veterinæren setter seg inn i, respekterer og følger lovverk og annet regelverk som regulerer yrkesutøvelsen.
- 2.2 Veterinæren er pålitelig, redelig og tar ansvar. En veterinær tilegner seg ikke ervervsmessig, økonomisk eller personlig fordel gjennom å misbruke sin stilling og posisjon.
- 2.3 Veterinæren holder sine faglige kunnskaper ved like og er oppdatert om forskning og utvikling innen sitt fagområde. Veterinæren bidrar gjennom sitt arbeid og sin stilling til å synliggjøre, styrke og utvikle de veterinære fagområder.
- 2.4 Veterinæren erkjenner grensene for egen kompetanse, søker veiledning i vanskelige situasjoner og henviser problemstillinger så vel som pasienter videre ved behov.
- 2.5 Veterinæren møter klager på og kritikk av sitt arbeid på en konstruktiv måte.
- 2.6 Veterinæren utferdiger attester, rapporter og andre dokumenter på en faglig korrekt og upartisk måte.
- 2.7 Veterinæren viser respekt for andres fagkunnskap og bidrar positivt til flerfaglig samarbeid der det er naturlig.

3. VETERINÆREN OG KOLLEGIALITET

En veterinær viser respekt, hensyn og yrkesetisk aktsomhet i forholdet til sine kolleger. Veterinæren tar vare på og utvikler gode kollegiale relasjoner. God kollegialitet innebærer også å ta opp brudd på faglige, etiske eller kollegiale normer.

- 3.1 Veterinæren viser respekt for kollegaer og motarbeider enhver form for diskriminerende adferd.
- 3.2 Veterinæren veileder, hjelper og støtter kollegaer som trenger det.
- 3.3 Veterinærer som er uenige i faglige spørsmål holder meningsutvekslingen på et verdig, saklig og faglig plan. Debatt som føres i offentlighet skjer på en måte som ikke skader andre kollegaer eller profesjonens anseelse. Oppstår det en tvist mellom veterinærer vedrørende yrkesutøvelsen, bør denne forelegges DNV for vurdering.
- 3.4 Veterinær som behandler saker eller tilfeller som er oversendt eller henvist fra annen kollega orienterer denne om utfallet av behandlingen.
- 3.5 Veterinæren uttaler seg på en måte som ikke unødig kritiserer en annen veterinærs arbeid eller metoder.
- 3.6 Veterinæren gir sann og nøktern informasjon i annonser og annen markedsføring av sine tjenester.

4. VETERINÆREN OG ARBEIDSPLASSEN

Veterinæren setter seg inn i arbeidsstedets visjon, verdier, mål og gjeldende retningslinjer og er lojal mot disse.

- 4.1 Veterinæren setter seg inn i egne plikter og rettigheter når et nytt arbeidsforhold innledes, og holder seg oppdatert om aktuelle endringer.
- 4.2 Veterinære arbeidsgivere informerer sine ansatte om aktuelt regelverk for virksomheten og ansettelsesforholdet.
- 4.3 Veterinæren bidrar til et godt arbeidsmiljø og viser respekt for de andre på arbeidsplassen.
- 4.4 Veterinæren melder fra om uforsvarlige eller kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Lojalitet er ikke til hinder for dette.
- 4.5 Veterinæren drar ikke på utilbørlig vis nytte av kunnskap som tilegnes i arbeidsforholdet eller misbruker på annen måte sin stilling til personlig vinning.
- 4.6 Veterinæren er seg bevisst sin posisjon som rollemodell for andre.

5. VETERINÆREN OG DYREEIER

Veterinæren opptrer med respekt og forståelse for dyreeier og dennes situasjon. Veterinæren gir faglig korrekt, saklig og forståelig informasjon og utfører arbeidet etter beste skjønn.

- 5.1 Veterinæren gjør seg dyreeiers tillit verdig ved å opptre høflig, bruke god faglig kunnskap og holde fortrolige opplysninger konfidensielle. Veterinære ledere pålegger sine medarbeidere den samme aktsomhet.
- 5.2 Veterinæren gir dyreeier korrekt og tilstrekkelig faglig informasjon ut fra den aktuelle situasjonen, og formidler denne på en forståelig måte.
- 5.3 Veterinæren iverksetter behandling av dyr eller utsteder resept bare etter først å ha undersøkt dyret selv eller på annen måte ha tilegnet seg tilstrekkelig kunnskap om dyret.
- 5.4 Veterinæren iverksetter ikke overflødig eller unødig kostbar undersøkelse og behandling. Veterinæren opplyser eier om forventede kostnader før behandling iverksettes, og informerer om prognose og behandlingsalternativer. Veterinæren respekterer dyreeiers ønske om behandling såfremt dette er veterinærfaglig og dyrevelferdsmessig forsvarlig.
- 5.5 Veterinæren henviser dyreeier til annen veterinær med større kyndighet dersom pasientens tilstand krever undersøkelse eller behandling som veterinæren selv ikke behersker.
- 5.6 Veterinæren respekterer dyreeiers rett til fritt å velge veterinær. En veterinær imøtekommer klienters ønske om ny vurdering hos en annen veterinær og gir frivillig fra seg informasjon av klinisk relevans.
- 5.7 Veterinæren gjør dyreeier eller ansvarshavende oppmerksom på ulovlig eller på annen måte kritikkverdige forhold og oppfordrer til nødvendige forbedringer eller handlinger.

6. VETERINÆREN OG DYRET

I møtet med dyret er veterinærens hovedfokus dyrevelferd. Dette leder veterinærens virke og er overordnet andre hensyn. Grundig undersøkelse og diagnostikk ligger til grunn for all behandling.

- 6.1 Veterinæren tar ansvar for at håndtering av dyr skjer omsorgsfullt, med respekt for dyrets egenart og uten unødig maktbruk.
- 6.2 En veterinær gjør ikke bruk av eller anbefaler behandlingsmetoder som savner vitenskapelig grunnlag eller underbygd erfaring.
- 6.3 En veterinær utfører bare undersøkelser og behandlinger som er berettiget og som ikke utsetter dyret for unødig belastning. Veterinæren forebygger og lindrer smerte ved å sørge for adekvat smertebehandling.
- 6.4 Veterinæren gjør en full og realistisk vurdering av dyrets prognose. Veterinæren legger stor vekt på hensynet til dyrets velferd og fremmer dyrets sak i interessekonflikter. Veterinæren vurderer avlaving som et alternativ dersom aktuell behandling er sterkt belastende og utsikten til akseptabel fremtidig livskvalitet er usikker.